

- א. גמ' שלהי מסכת הוריות כל המעשה \ תוס' סוטה י"ב ע"א הקשו..., ותירצו בשם קונטרס צרפת דרך מה שקיבל מאלישע בן אבויה נקרא בשם אחרים, (וכ"כ בסדר תנאים ואמוראים, הנכתב בתקופת הגאונים ומובא בתוס' בכמה דוכתי, בנוסח שהובא בשם הגדולים להחיד"א, וכ"כ בספר הכריתות לר"ש מקישון מבעלי התוס'), ודחו תוס' פירש זה דא"כ מאי שנא ר' נתן דקנסיה לאוקמיה בשם יש אומרים בכל מה שאמר ואילו ר"מ לא קנסיה אלא לענין מה שקיבל מאלישע בן אבויה ונראה לתת טעם לדברי הסדר תנאים ואמוראים כפי שיתבאר.
- ב. איתא במגילה האומר דבר בשם אמרו מביא גאולה לעולם, ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי. \ ענין שם האדם, ספורנו... שורש תכונות נפשו \ ענין גאולה, הדבר חוזר אל שרשיו ומקורו ומקום הראוי לו, והוצאתי והבאתי- נפש מארץ תצמח גר"א בארץ ישראל.
- ג. לכא' היינו ליחס התורה (המימרא) למקורו ושרשו אצל זה שאמרו \ אולם האמת נראה איפכא, דשורש הנפש האדם בתורה, ונפש האדם חוזר אל שרשו על ידי השגת התורה, הסתכל באורייתא וברא עלמא, אותיות כנגד ששים רבוא, דברי רבינו אברהם אחיו של הגר"א, ותן חלקנו בתורתך, מי מחזיר על מי בעל אבידה מחזיר על אבידתו, אשה והתקין לו ממנו בנין עדי עד, וכן תורה לאחר שמלאך נגעו ושכת, ונפשו הולכת מן התורה מקור חיותה בגלות, וקרבה אל נפשי וגאלה.
- ד. וא"כ האומר דבר בשם אמרו, היינו שמייחס את שם אמרו, שהוא בחינת שורש הנפש, למקורו בתורה, שהוא חלק בתורתו, ומביא גאולה לעולם, שמעורר בזה גאולת כל הבריאה, וחזרת דברים למקומן.
- ה. מיהו בתנאי שנתחבר הנפש לאותה תורה, שכדי שיחזור נפשו לתורתו בעינין דיבוק בין התורה שלמד ולבין נפשו, והיינו רק על ידי עשייתו, ללמוד על מנת לעשותו ומשום שת"ת כנגד כולם, וא"ת אמאי צריך לבטל ת"ת למצוה עוברת, אלא משום דללמוד על מנת לעשות, דאם אינו עושהו, לא למדו באופן שיחבר אליו, אלא כדבר זר אצלו ומחוצה לה לנפשו וזה ענין מש"כ באבות ג כב, "כל שחכמתו מרבה ממעשיו למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרבין ושרשיו מועטין והרוח באה ועקרתו והפכתו על פניו... אבל כל שמעשיו מרבין מחכמתו למה הוא דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרבין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו", והיינו משל לשרשים, שעל ידי המעשים השרשין מרבין, כלומר החיבור בין נפשו למקור חיותו בתורה.
- ו. אחר לא קיים מה שלמד, בתו אמרה לרבי הסתכל בתורתו ואל תסתכל במעשיו \ לכן נפשו לא נתחברה לשורש חיותה בתורתו וזה ענין קיצץ בנטיעות, כלומר על ידי מעשיו ניתק הדברים משרשן.
- ז. גמ' חגיגה ט"ו ע"א "נפק אחר לתרבות רעה, נפק אשכח זונה תבעה, אמרה ליה ולא אלישע בן אבויה את, ששמך יצא בכל הארץ, עקר פוגלא ממישרא בשבת ויהב לה, אמרה אחר הוא" \ "ולאו אלישע בן אבויה את, ששמך יצא בכל הארץ", כלומר שמך יצא בכל הארץ, ששמך שהוא שורש נפשך נתפשט בכל הארץ. \ "עקר פוגלא ממישרא", כלומר קיצץ בנטיעות, שעקרו ממקור חיותו, וזה גופא כל מהות אחר כאמור. \ "בשבת", דבשבת מקור החיות בזמן, כל שיתא יומי מיניה מתברכין, נאסר תלישת המחבר שהוא ניתוק משורש חיות הצומח באדמה, והראה לה שהוא ניתק את עצמו משרשו והרחיק והבדיל את נשמתו, ששמו מורה עליו, ממקור חיותו בתורה, ודוקא בשבת דהיינו ניתוק ממקור החיות בזמן \ "אמרה אחר הוא", כלומר לא שלא הכירוהו, וחשבה שאין זה מי ששמו אלישע בן אבויה, אלא "אחר הוא", כלומר כבר הרחיק את עצמו וניתק את נפשו ושמו מן שורש חיותו, ואין זה עוד אלישע בן אבויה אלא איש אחר, איש המנותק משמו ושורש חיותו.

ח. ירושלמי חגיגה ב,א ט. "והוה חמי טלייא קומי ספרא והוה אמר מה אילין יתבין עברחן הכא, אומנותיה דהן בנאי, אומנותיה דהן נגר, אומנותיה דהן צייד, אומנותיה דהן חייטיא, וכין דהוון שמעין כן הוון שבקין ליה ואזלין לון". והיינו דכל אדם ניתן בו תכונות נפש מיוחדים, והיינו מה ששם מורה עליהם, ואם צדיק הוא ישתמש בהם לקדושה, ואם בינוני לחולין, ואם רשע לטומאה, וכאמרם השופך דמים או מוהל או שוחט או רוצח. ונראה שכל כח וכח בתכונות הנפש יכול אדם להשקיעו בתורתו, דאין כל כח ותכונה שאין בו ביטוי בתלמוד תורה, אי גבורה או קנאה או שנאה או נדיבות או שירה וכן ככולם. והשתא, אלישע הביט והבין בילדים הללו לראות בכוחות נפשם איזה כוחות הנפש מיוחדים לכל א' וא' מהם, ואמר "אומנותיה דהן בנאי וכו'", וצדקו דבריו שהבין נכון תכונת נפשם, אולם קיצץ בנטיעות בכך שהסבם מלהיות זה בנאי בתורתו לבנות בנין בתלמוד תורתו תל תלפיות, וזה נגר בתורתו, וזה צייד בתורתו.

ט. רות רבה [ו ג-י] "עד כאן תחום שבת", אל יצא איש ממקומו, כלומר משרשו ומקור חיותו, ששבת מקור הברכה בזמן לכן בשבת אל יצא איש ממקומו, כלומר להתרחק משרשו ומקור חיותו, ולכן רמז לו לר"מ עד כאן תחום שבת, כלומר אל תנתק משרש נפשך לתור עוד אחרי, כלומר אחר מעשי.

י. "וכיון שקברוהו באתה האור לשרף את קברו... יצא ופרש טליתו עליה, אמר 'ליני הלילה', בעולם הזה שכלו לילה, והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל', ענין הגאולה חזרה נפש המת למקום חיותו, נפש מארץ תצמח, וכן נפש האשה לנפש בעלה, ויקרא שם המת על נחלתו, גאולה תהיה לארץ. וזה ממש ענין מה שר"מ ביקש, שיהא גאולה לנפש אחר על ידו, כלומר שעל ידי זכות ר' מאיר יהא חשיב דמעשיו של אחר מרובין מחכמתו ובוזה איכא חיבור של נפש אחר לשורש נשמתו שהוא התורה, וכמו שנאמר בתהלים, ובלכה דודי בליל שבת דוקא, קרבה אל נפשי וגאלה. ואם לא יחפץ לגאלך וגאלת אנכי חי ה', שעל ידי מעשי יהא אתה חשיב גאולה לנפשך כאמור.

יא. והרי בכל מה שאמר ר' מאיר, לכא' היה צריך אח"כ לאומרו בשמו, כדי לשייך ולחבר שמו, שהוא הזכרת נפשו, ומקור חיותו, שהוא תורתו המיוחד שנאמר על ידו דוקא. אולם כל זה רק אם קיים מה שאמר, כלומר שחיבר נפשו לתורתו, אולם אם לא חיבר הוא נפשו לתורתו לקיים מה שאמר, א"כ אין ענין להזכיר את שמו על תורתו, שמעולם לא נתחבר שמו ומהות נפשו לאותה התורה שאמר, נמצא דאין כל קשר בין שמו לאותה תורה.

יב. באותו מעשה רצה לבזות הנשיא, וא"כ היה מוכח שאין נפשו מתחבר לתורתו שלמד, וא"כ אין ענין לקרותו בשמו. וזה חטא שחטאו תלמידי ר"ע שלא קיימי מה שלמדו ואהבת לרעך כמוך, ובכן לא נתחבר נפשם לשורש חיותם בתורתם, ומתו, ואין מהם ומתורתם כל זכר, שגאולה לנפש וכן גאולה לתורת אותה הנפש, כענין וגאולה תהיה לארץ ולכן הזהיר ר' עקיבא לתלמידיו שלאחר מיכן, הזהירו שלא תקלקלו, וביניהם ר' מאיר

יג. נמצא, דמה שלמד מר' עקיבא, הזהיר ר"מ לקיימו, דבאופן זה למד ממנו. ואילו מה שלמד מאחר לא נזהר לקיימו, שנמשך בזה אחר אחר עצמו, ולמד ממנו להחזיקו בכלי ולא לקיימו ולכן תורת ר' עקיבא שפיר קיים, שזה גופא אופן הלימוד של ר' עקיבא ובפרט לאחר שמתו תלמידיו בין פסח לעצרת, וממילא לא נפגם קיומו במה שלמד מר' עקיבא, ושפיר נקרא על שמו של ר' מאיר מה שקיבל מר' עקיבא דשפיר נתחבר נפשו עם אותה התורה.

יד. שאני מה שלמד מאחר, היות ולא נתחבר לנפש אחר, כן אצל ר' מאיר לא נתחבר לנפשו ולא קיימו בדומה לאחר רבו, ולכן אין התורה נקראת על שמו דלא נתחבר נפשו אליה כלל, ודו"ק. ולכן כינוהו בשם אחרים, כלומר אחר רבו של ר' מאיר שמסרו לר' מאיר שגם הוא כאחר יחשב לענין תורה זו.